

แนวทางการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ
อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย

Direction for Solid Waste Management of Senior in the Phu Hor Subdistrict Administrative
Organization, Phu Luang District, Loei Province

อรทัย จิตไธสง¹

E-mail: orathai.jitt@hotmail.com

โทรศัพท์: 06-3735-3456

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและแนวทางการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย เก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุจำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า 1) พฤติกรรมของผู้สูงอายุต่อการจัดการขยะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.84$, S.D.=0.89) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมมากที่สุดคือ ขยะประเภทขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ($\bar{x}=4.45$, S.D.=0.74) ระดับพฤติกรรมน้อยคือ การคัดแยกขยะสร้างความสะดวกในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{x}=2.39$, S.D.=1.67) 2) แนวทางการจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.82) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยแนวทางการจัดการขยะระดับมากที่สุดคือ ต้องการให้จัดหาพื้นที่ในการกำจัดขยะที่เหมาะสม ($\bar{x}=4.65$, S.D.=0.64) แนวทางการจัดการขยะระดับมากที่สุดคือ ประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้ถุงผ้า/ตะกร้า เวลาไปซื้อของหรือไปจ่ายตลาด ($\bar{x}=3.72$, S.D.=1.00) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดหาพื้นที่ในการกำจัดขยะที่เหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของการคัดแยกขยะ รวมทั้งรณรงค์ให้มีการใช้ถุงผ้า/ตะกร้า เวลาไปซื้อของหรือไปจ่ายตลาด และจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุต่อไป

คำสำคัญ: แนวทาง, การจัดการขยะ, ผู้สูงอายุ

Abstract

The purpose of this research was study an action and senior citizens of the Phu Hor subdistrict administrative organization, Phu Luang district, Loei province about solid waste management and provided recommendations for further improvements. 150 opinions were collected through interviews, questionnaire survey, rating one to five where the five is the most preferable, and statistical analyses. 1) The action were highly supportive to waste management ($\bar{x}=3.84$, S.D.=0.89), where the most preferable option was a plastic/glass bottles recycling program ($\bar{x}=4.45$, S.D.=0.74), the least preferable option was current locations of waste bins ($\bar{x}=2.39$, S.D.=1.67). 2) Senior citizens for solid waste management that most ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.82), the highest level that want the Phu Hor subdistrict administrative organization to find suitable waste disposal areas ($\bar{x}=4.65$, S.D.=0.64). The high level is use a cloth bag/basket when shopping or shopping at the market ($\bar{x}=3.72$, S.D.=1.00). Subdistrict administrative organization should appropriate waste disposal areas, public relations and campaigns to see the benefits and value of waste separation, campaign for the use of cloth bags/baskets to go shopping and activities that encouraged waste sorting.

Keywords: Direction, Solid waste management, Senior

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ความเป็นมาของปัญหา

ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2564 พบว่าเกิดขึ้นประมาณ 24.98 ล้านตันหรือประมาณ 68.434 ตันต่อวัน โดยมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร ปี พ.ศ.2564 เท่ากับ 1.03 กิโลกรัม/คน/วัน เมื่อเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมา พบว่ามีปริมาณที่เกิดขึ้นลดลงเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนา (COVID-19) ที่ต่อเนื่อง จากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ประกาศในหลายพื้นที่ที่มีมาตรการล็อกดาวน์และมาตรการห้ามออกจากเคหสถานตั้งแต่เวลา 22.00 – 04.00 น. ประกอบกับสถานการณ์การติดเชื้อของโรค COVID-19 ในต่างประเทศทำให้มีการจำกัดการเดินทางส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังประเทศไทยยังคงลดลงจากปีที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่ารัฐบาลได้กำหนดนโยบายกระตุ้นการท่องเที่ยวในช่วงปลายปี (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565 อ้างถึงใน กรมควบคุมมลพิษ, 2564) แต่ยังคงมีจำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศไม่มากนัก นอกจากนั้นนโยบายการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตการทำงานในลักษณะการทำงานจากสถานที่พัก (Work Form Home) การเรียนการสอนออนไลน์ การใช้บ้านพักเป็นสถานที่กักตัวของผู้ติดเชื้อ (Home isolation : H.I.) และการใช้ชุมชนเป็นสถานที่กักตัวสำหรับผู้ติดเชื้อ (Community isolation : C.I.) ทำให้ประชาชนยังคงพฤติกรรมในการใช้บริการสั่งซื้อสินค้าและอาหารผ่านระบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้มีขยะมูลฝอยประเภทบรรจุภัณฑ์หรือพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single use plastic) เพิ่มมากขึ้น เมื่อพิจารณาภาพรวมการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยพบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 24.98 ล้านตัน ถูกจัดการกันเองโดยบ้านเรือนและชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ทางไกลหรือพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีบริการเก็บขนประมาณ 1.58 ล้านตัน (ร้อยละ 6 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) และพบว่ามีขยะรีไซเคิลประมาณ 3.89 ล้านตัน (ร้อยละ 16 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) ถูกคัดแยกระดับต้นทางโดยกระบวนการซาเล้งและบ้านเรือนนำไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า ขยะมูลฝอยที่เหลือประมาณ 19.51 ล้านตัน (ร้อยละ 78 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) ถูกเก็บขนโดยรถบรรทุกทุกเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเอกชนซึ่งได้รับอนุญาตหรือมอบหมายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการให้บริการเก็บขนแทนเพื่อนำไปยังสถานที่คัดแยกขยะมูลฝอยหรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย และพบว่าขยะมูลฝอยประมาณ 4.00 ล้านตัน (ร้อยละ 16 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) ถูกคัดแยก ณ สถานที่คัดแยกขยะมูลฝอย และส่วนที่เหลือประมาณ 15.51 ล้านตัน (ร้อยละ 62 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) ถูกนำไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ทั้งนี้พบว่า มีขยะมูลฝอยได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องประมาณ 9.28 ล้านตัน (ร้อยละ 37 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) และส่วนที่เหลือประมาณ 6.23 ล้านตัน (ร้อยละ 25 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น) ถูกนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง (กรมควบคุมมลพิษ, 2564) เมื่อพิจารณาปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเป็นรายภูมิภาคพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปริมาณขยะมูลฝอย 16,902 ตันต่อวัน รองลงมาได้แก่ ภาคกลาง 16,681 ตันต่อวัน กรุงเทพมหานคร 12,214 ตันต่อวัน ภาคใต้ 8,384 ตันต่อวัน ภาคตะวันออก 6,282 ตันต่อวัน ภาคเหนือ 4,617 ตันต่อวัน และภาคตะวันตก 3,354 ตันต่อวัน ตามลำดับ

องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการขยะโดยตรงจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ประกอบการชุมชน ประชาชน ในการบริหารจัดการขยะ ซึ่งตำบลภูหอมีเนื้อที่ประมาณ 102 ตารางกิโลเมตร มีจำนวน 1,720 ครัวเรือน 13 หมู่บ้าน ห่างจากที่ว่าการอำเภอภูหลวงประมาณ 3 กิโลเมตร ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอภูหลวง ประชาชนประกอบอาชีพ เกษตรกรรมและค้าขายเป็นส่วนใหญ่และพื้นที่ทางทิศตะวันตกติดกับเลยวังไสย์ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย ชาวบ้านในพื้นที่ได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มโรงเรียนผู้สูงอายุให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ปัญหาที่ตำบลภูหลวงกำลังประสบอยู่ตอนนี้คือขยะที่เพิ่มปริมาณมากขึ้น ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอไม่ได้ออกข้อบัญญัติตำบลในเรื่องการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล มีการจัดตั้งถังขยะจำนวน 1,173 ครัวเรือน มีรถขนขยะที่มีรถบรรทุกเก็บขนขยะหมู่บ้านละ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวนพนักงานเก็บขนขยะไม่เพียงพอ (องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ, 2558) ซึ่งทำให้ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่องค์กรการบริหารส่วนตำบลภูหอมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกวัน การกำจัดขยะของประชาชนบางครัวเรือนยังใช้วิธีการกำจัดขยะเองโดยนำไปทิ้งตามที่สาธารณะหรือฝังกลบตามบริเวณบ้านเรือน ทำให้เกิดปัญหาเศษขยะที่กำจัดไม่หมดตกค้างบริเวณตามที่สาธารณะตามลำน้ำสาธารณะ ข้างถนนเลยวังไสย์ หลังสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ(ใหม่) หลังสถานีอนามัยซึ่งอยู่ติดกับแม่น้ำ เมื่อถึงฤดูฝนจะมีการชะล้างขยะลงสู่แม่น้ำซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในน้ำ ส่งกลิ่นเหม็นเป็นพิษ

ของเชื้อโรคต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้รับการแก้ไขจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากแนวนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมให้ประชาชนเกิด ความตระหนักและเห็นคุณค่าความสำคัญที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมนี้จะต้องเริ่มจากการปลูกฝังแนวคิดความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมที่ดีในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนในระดับท้องถิ่น การที่จะทราบว่าอะไรมีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์บ้างให้สามารถหามาตรการที่จะควบคุมพฤติกรรมของประชาชนได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น (สมศรี ศังขจันทรานนท์, 2552 อ้างถึงใน ทรงชัย บุญทวงศ์, 2564) ดังนั้นกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอมีจำนวนมากขึ้นได้มีการตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุมีการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะในรูปแบบธนาคารขยะในพื้นที่ ซึ่งผู้สูงอายุมีบทบาทในการช่วยลดปริมาณขยะเนื่องจากคนในพื้นที่ที่เป็นวัยแรงงานจะอพยพไปทำการค้าขายโดยเฉพาะพื้นที่นี้ส่วนใหญ่ทำการขายล็อตเตอรี่จึงทำให้ชุมชนมีผู้สูงอายุที่จะดำเนินการจัดการขยะในชุมชนได้อย่างดี โดยเฉพาะค่านิยมของสังคมไทยถือว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีบทบาทเหนือกว่าประชากรกลุ่มอื่นๆ เช่น บทบาทในฐานะผู้นำครอบครัว บทบาทในการพัฒนาชุมชน การศึกษา และวัฒนธรรม ซึ่ง เพชรา สุนทรโพล (2529) อ้างถึงใน นพพรณพร อุทโร (2552) พบว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตแก่บุตรหลานและเป็นแบบอย่างที่ดี จึงเห็นได้ว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องนับถืออันเป็นค่านิยมที่ยึดถืออย่างเหนียวแน่นในสังคมไทย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญยิ่ง ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ดังที่ ชีระวัฒน์ นินจาเนตร (2528) อ้างถึงใน นพพรณพร อุทโร (2552) กล่าวว่า ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาด้านต่างๆ เป็นต้นว่า บทบาทด้านการศึกษาถือว่าเป็นผู้อบรมสั่งสอนบุตรหลาน บทบาทด้านวัฒนธรรม มีบทบาทในการอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่สังคม องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอได้ดำเนินการจัดการขยะในรูปแบบธนาคารขยะให้แก่โรงเรียนผู้สูงอายุได้ดำเนินกิจกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะและแนวทางในการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการหาแนวทางมาปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการขยะในระดับนโยบายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เลือกวิธีการเก็บข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากรผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุที่ตั้งอยู่ในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย จาก 13 หมู่บ้าน จำนวน 150 คน ซึ่งได้เข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะในรูปแบบธนาคารขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการขยะและแนวทางการจัดการขยะของผู้สูงอายุเป็นคำถามแบบปลายปิดที่มี 5 ตัวเลือก (Rating scale) คือ ระดับการปฏิบัติมากที่สุด (5) ระดับการปฏิบัติมาก (4) ระดับการปฏิบัติปานกลาง (3) ระดับการปฏิบัติน้อย (2) ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด (1) ซึ่งสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์การวิจัยแบ่งโครงสร้างแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 พฤติกรรมจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย วิธีการสร้างแบบสอบถามและการสร้างเกณฑ์ใน

การประเมินโดยการให้คะแนนศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้จากผู้เชี่ยวชาญจากสาขาหรือด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยจำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำชุดแบบสอบถามไปทำการหาค่า IOC (Index of Item - Objective Congruence) และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ≥ 0.5 ได้แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของผู้สูงอายุ 15 ข้อ และแบบสอบถามแนวทางการจัดการขยะ 10 ข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านอื่นซึ่งมีลักษณะทางประชากรศาสตร์คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 อ้างถึงใน ประภาพร แก้วสุใส, 2549) แล้วนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้วางแผนกำหนดวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละพื้นที่โดยการสำรวจพื้นที่จริง โดยขอหนังสือแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยและขอความร่วมมือในการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังองค์การบริหารตำบลภูหอ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย แล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในโรงเรียนผู้สูงอายุในศูนย์ที่ 1 ตั้งอยู่ที่บ้านหนองบัว หมู่ที่ 1 จำนวน 150 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลที่ได้มาจากการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 150 คน และนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามจากภาคสนามและได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องอย่างสมบูรณ์เมื่อผู้ทำการศึกษาค้นคว้า ได้นำแบบสอบถามที่เก็บคืนได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถาม ดังนี้

5.1 การตรวจแบบสอบถาม การตรวจความถูกต้องของแบบสอบถาม ทำ 2 ครั้ง คือ ในระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล และหลังจากการเก็บข้อมูลภาคสนามแล้ว

5.2 การเตรียมแบบสอบถามเพื่อลงรหัส โดยการกำหนดหมายเลขแบบสอบถาม

5.3 การตรวจสอบหาความสอดคล้องของตัวแปรรหัสต่างๆ

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป IBM SPSS Statistics 22.0 สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะและแนวทางในการจัดการขยะของผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย โดยมีเกณฑ์การแปลผลเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ดังนี้

4.21 – 5.00	อยู่ในระดับ	มากที่สุด	3.41 – 4.20	อยู่ในระดับ	มาก
2.61 – 3.40	อยู่ในระดับ	ปานกลาง	1.81 – 2.60	อยู่ในระดับ	น้อย
1.00 – 1.80	อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด			

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.84, S.D.=0.89) โดยวิเคราะห์รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของผู้สูงอายุมากที่สุดคือ ขยะประเภทขวดพลาสติกหรือขวดแก้วนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ($\bar{X}$ =4.45, S.D.=0.74) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดเตรียมภาชนะสำหรับรองรับขยะที่คัดแยกประเภทขยะรีไซเคิลในที่สาธารณะ ($\bar{X}$ =4.39, S.D.=0.71) ส่วนระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของผู้สูงอายุที่มีค่าเฉลี่ยระดับน้อยคือ การคัดแยกขยะสร้างความสะอาดในการจัดการขยะของ องค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X}$ =2.39, S.D.=1.67)

ตารางที่ 1 ระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับพฤติกรรม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	เลือกซื้อสินค้าที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมากเกินไปจนความจำเป็น	3.94	0.68	มาก
2	แนะนำเพื่อนบ้านให้ช่วยกันลดขยะ	3.51	0.92	มาก
3	ให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นอย่างดีในการช่วยลดขยะ	3.85	0.81	มาก
4	เลือกใช้ถุงพลาสติกใส่สิ่งของใบใหญ่เพียงใบเดียว มากกว่าใบเล็กๆหลายๆใบ	3.68	0.85	มาก
5	มักจะใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก	4.09	0.86	มาก
6	ขยะประเภทขวดพลาสติกหรือขวดแก้ว นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้	4.45	0.74	มากที่สุด
7	เก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้ กลับมาใช้	3.81	0.97	มาก
8	ขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์ท่านเก็บไว้ขายหรือกลับมาใช้งานได้อีก	3.78	0.79	มาก
9	การคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย เพื่อนำไปขายเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น	4.07	0.75	มาก
10	การคัดแยกขยะสร้างความสะดวกในการจัดการขยะของชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบล	2.39	1.67	น้อย
11	องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเตรียมภาชนะสำหรับรองรับขยะที่คัดแยกประเภทขยะรีไซเคิลในที่สาธารณะ	4.39	0.71	มากที่สุด
12	การคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน เป็นแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอย	3.97	0.81	มาก
13	ให้ความร่วมมือ โดยการแยกทิ้งขยะตามประเภทของขยะ	3.87	0.84	มาก
14	มีการคัดแยกขยะประเภทหลอดนํ้าเย็น ถ่านไฟฉาย และกระป๋องสเปรย์ก่อนนำไปทิ้งลงในถังขยะ	3.92	0.96	มาก
15	มีการคัดแยกประเภทขยะมีพิษ ไม่ทิ้งลงในถังขยะทั่วไป	3.89	0.94	มาก
เฉลี่ยรวม		3.84	0.89	มาก

2. แนวทางการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.25, S.D.=0.82) เมื่อวิเคราะห์รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด คือ ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอจัดหาพื้นที่ในการกำจัดขยะที่เหมาะสม ($\bar{X}$ =4.65, S.D.=0.64) ต้องการให้มีผู้รับซื้อของเก่ามารับซื้อขยะที่ขายได้ถึงบ้านเรือน ($\bar{X}$ =4.49, S.D.=0.75) องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอควรมีถังขยะ/ภาชนะรวบรวมขยะให้เพียงพอและกระจายให้ทั่วถึงในพื้นที่ชุมชน ($\bar{X}$ =4.49, S.D.=0.75) องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะมากขึ้น ($\bar{X}$ =4.43, S.D.=0.74) และให้มีการนำเอาขยะประเภทพลาสติกแก้วมารีไซเคิลเพื่อแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ ($\bar{X}$ =4.36, S.D.=0.82) ส่วนค่าเฉลี่ยในระดับมากคือ องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอควรมีกำจัดขยะโดยวิธีการเผาขยะในเตาเผาขยะ ($\bar{X}$ =4.07, S.D.=0.82) ต้องการให้หน่วยงานเอกชนเข้ามารับกำจัดขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\bar{X}$ =4.13, S.D.=0.97) ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอจัด

กิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะ($\bar{X}=4.13$, $S.D=0.85$) องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอควรกำจัดขยะโดยวิธีการฝังกลบขยะ ($\bar{X}=3.99$, $S.D=0.86$) และประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้ถุงผ้า/ตะกร้า เวลาไปซื้อของหรือไปจ่ายตลาด ($\bar{X}=3.72$, $S.D=1.00$)

ตารางที่ 2 แนวทางการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหออำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับแนวทาง		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอควรมีกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีการเผาขยะในเตาเผา	4.07	0.82	มาก
2	องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอควรกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีการฝังกลบขยะ	3.99	0.86	มาก
3	ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอจัดหาพื้นที่ในการกำจัดขยะที่เหมาะสม	4.65	0.64	มากที่สุด
4	ต้องการให้หน่วยงานเอกชนเข้ามารับกำจัดขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน	4.13	0.97	มาก
5	ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	4.13	0.85	มาก
6	ประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้ถุงผ้า/ตะกร้า เวลาไปซื้อของหรือไปจ่ายตลาด	3.72	1.00	มาก
7	ต้องการให้มีผู้รับซื้อของเก่ามารับซื้อขยะที่ขายได้ถึงบ้านเรือน	4.49	0.75	มากที่สุด
8	องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอควรมีถังขยะ/ภาชนะรวบรวมขยะให้เพียงพอและกระจายให้ทั่วถึงในพื้นที่ชุมชน	4.49	0.75	มากที่สุด
9	องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยมากขึ้น	4.43	0.74	มากที่สุด
10	นำเอาขยะประเภทพลาสติก แก้ว วัสดุโลหะเพื่อแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่	4.36	0.82	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.25	0.82	มากที่สุด

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

ระดับพฤติกรรมการจัดการขยะของผู้สูงอายุต่อการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอได้จัดตั้งธนาคารขยะให้แก่โรงเรียนผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุมีการดำเนินกิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อจำหน่ายแก่ผู้ประกอบการ และขยะประเภทขวดพลาสติกหรือขวดแก้วนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ สอดคล้องกับ สุธิพงษ์ อินทนู (2562) ทำการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลแม่กา อำเภอมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลแม่กา อำเภอมือง จังหวัดพะเยา หลังการดำเนินโครงการ “พะเยา สะอาด น่าอยู่” เพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจังหวัดพะเยา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติระดับมากด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมาได้แก่ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย และ สราวุฒิ โพธิ์ศรี (2560) ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาและบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ระดับพฤติกรรมของนักศึกษาและบุคลากรในมหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.16 และมีการกระจายของคะแนนตามค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.75 พบว่า นักศึกษาและบุคลากรมีพฤติกรรมไม่ทิ้งขยะมูลฝอยในถนน สวนสาธารณะในมหาวิทยาลัย มีการนำกระดาษที่ไม่ใช้แล้วซึ่งเหลืออยู่ 1 หน้า มาใช้แทนกระดาษใหม่ เช่นเดียวกับ

ฉาไลศา เนียมมณี และเกศสิริ ปันธุระ (2549) ทำการศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับปฏิบัติน้อยในเรื่องครอบครัวของท่านเตรียมถังขยะ 1 ถังสำหรับใส่ขยะทุกประเภทและหลังจากท่านเทอาหารแล้วท่านจะทิ้งถุงพลาสติกรวมกับเศษอาหารที่เหลือซึ่งด้านดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการเตรียมภาชนะรองรับ สอดคล้องกับทัศนคติด้านดังกล่าว ดังนั้นหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องควรเตรียมความพร้อมในเรื่องการจัดหาภาชนะรองรับเพื่อแจกจ่ายให้แก่ทุกครัวเรือนเพื่อไม่ให้เป็นการสำหรับประชาชน และควรหามาตรการสร้างแรงจูงใจให้มากขึ้นเนื่องจากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับ พฤติกรรมพบว่านอกจากปัจจัยภายในเช่นทัศนคติที่ดีแล้ว ยังมีปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อพฤติกรรมเช่น แรงจูงใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ ความสะดวก ความไม่ยุ่งยาก ผลตอบแทนที่ประชาชนจะได้รับซึ่งอาจเป็นเงินหรือรางวัล สำหรับข้ออื่นนั้นมีการปฏิบัติพฤติกรรมการ คัดแยกขยะมูลฝอยระดับกลางโดยข้อที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีการรวบรวมเศษกระดาษหนังสือพิมพ์ไว้ด้วยกันก่อนทิ้งหรือ ขยายให้กับรถรับซื้อของเก่า และท่านเก็บรวบรวมขวดน้ำดื่ม กระป๋องน้ำอัดลมไว้ด้วยกันก่อนทิ้งหรือขยายให้กับรถรับซื้อของเก่า ซึ่งทั้งสองด้านนี้น่าจะมีแรงจูงใจจากเรื่องของผลตอบแทนที่จะได้รับ แต่ก็ยังมีระดับการปฏิบัติที่ไม่สูงนัก อาจจะเป็นเพราะว่าเมื่อประชาชน แยกขยะกลุ่มนี้ไว้แล้วแต่การขายขยะมูลฝอยเหล่านี้ไม่สะดวกเท่าที่ควร ทำให้รู้สึกยุ่งยากและส่งผลให้พฤติกรรมด้านนี้ลดลงไปด้วย ดังนั้นถ้าหน่วยงานเข้าไปรับซื้ออย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอก็น่าจะส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น อีกประเด็นที่มีระดับปฏิบัติปาน กลางโดยมีค่าเฉลี่ยสูงคือ ท่านแยกทิ้งเศษผัก เศษผลไม้ และเศษอาหาร ลงในถังสีเขียวที่กรุงเทพมหานครจัดไว้ซึ่งถ้ากรุงเทพมหานคร ทำให้ประชาชนเห็นประโยชน์จากการนำขยะเหล่านี้มาใช้ก็จะทำให้เกิดการคัดแยกขยะประเภทนี้เพิ่มขึ้น ซึ่ง ศิริทิพย์ ขาดิพล (2552) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในโรงเรียนบ้านโนนลาน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในโรงเรียนในทัศนะของบุคลากรภายในโรงเรียน พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยใน ภาวรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. แนวทางการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

แนวทางการจัดการขยะของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอจัดหาพื้นที่ในการกำจัดขยะที่เหมาะสม องค์การบริหาร ส่วนตำบลภูหอควรมีถังขยะ/ภาชนะรวบรวมขยะให้เพียงพอและกระจายให้ทั่วถึงในพื้นที่ชุมชน ต้องการให้มีผู้รับซื้อของเก่ามารับซื้อ ขยะที่ขายได้ถึงบ้านเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอควรมีการประชุมประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะมากขึ้นและประชาสัมพันธ์ ให้มีการนำเอาขยะประเภทพลาสติก แก้ว วัสดุรีไซเคิลเพื่อแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ เช่นเดียวกับการศึกษาของ เกียรติศักดิ์ แก่นล่อ (2547) พบว่า การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสูงเนินควรดำเนินการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้เป็นประจำสม่ำเสมอทุกวัน เพิ่มเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ให้บริการเท่าเทียมกันทุกพื้นที่ จัดหาถังขยะในการรองรับขยะมูลฝอยมากขึ้น จนถึงการสร้างจิตสำนึกให้แก่ ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับ ชาญวิทย์ ภินเรศ (2553) ทำการศึกษา ความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของ องค์การบริหารส่วนตำบลช้างมิ่ง อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร พบว่า ความต้องการในการจัดการขยะของหัวหน้าครัวเรือน ระดับมากที่สุดคือ ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งธนาคารขยะเพื่อรับซื้อขยะรีไซเคิล รองลงมาคือ มีการส่งเสริมการ เปลี่ยนแปลงสภาพและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์อีกครั้งและต้องการให้มีการแยกถังรองรับขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะ อันตราย ซึ่ง ประพนธ์ สังห์หมื่นเหมา (2553) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านค้อ อำเภอนโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า แนวทางพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านค้อ อำเภอนโนนสัง จังหวัด หนองบัวลำภู ด้านการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยพบแนวทางที่สำคัญคือ ควรกำหนดเวลาเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง

และประชาสัมพันธ์เวลาเก็บขยะที่แน่นอนให้ประชาชนได้ทราบด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยพบแนวทางที่สำคัญคือควรมีการสร้างความรู้ความตระหนักให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะมูลฝอย และให้ประชาชนเห็นวาทะปัญหาขยะมูลฝอยก่อให้เกิดผลกระทบต่อตนเองและสังคมอย่างไรบ้าง ด้านการจัดขยะมูลฝอยพบแนวทางที่สำคัญคือ ควรมีกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่องเช่น เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างความตระหนักให้ประชาชนได้รับรู้ถึงปัญหาขยะมูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม ส่วน กรวิภา สุทธิ (2552) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า แนวทางจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม (อบต.เนินเพิ่ม) ควรพัฒนามาตรฐานการจัดการขยะและสนองความต้องการของประชาชน โดยจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรด้วยการแยกขยะ แปรรูปขยะนำกลับไปใช้ใหม่ และจัดระบบบ่อฝังกลบให้ถูกสุขลักษณะ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดค่าธรรมเนียมการทิ้งขยะ ปรับโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีฝ่ายงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เพิ่มบุคลากรที่มีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและเพิ่มงบประมาณเพื่อจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้น และ ศิริทิพย์ ขาดพิพล (2552) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในโรงเรียนบ้านโนนลาน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น พบว่า การพัฒนาแนวทางการขยะมูลฝอยในโรงเรียนบ้านโนนลาน ได้การพัฒนาแนวทาง (1) ด้านการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย มีแนวทางดังนี้ แนวทางที่ 1) ส่งเสริมและ ปลุกฝังจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการทิ้งขยะมูลฝอย แนวทางที่ 2) จัดอบรมให้ ความรู้แก่บุคลากรและนักเรียน เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และส่งเสริมวิธีการลดปริมาณขยะ มูลฝอย แนวทางที่ 3) การศึกษาดูงานในโรงเรียนหรือชุมชนที่มีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางที่ 4) ส่งเสริมให้ใช้วัสดุธรรมชาติหรือวัสดุที่ย่อยสลายง่าย แนวทางที่ 5) จัดตั้ง กฎระเบียบ และนโยบายที่ชัดเจนในการจัดการขยะมูลฝอย (2) ด้านการรวบรวมขยะมูลฝอย มีแนวทางดังนี้ แนวทางที่ 1) จัดหาหน่วยงาน สนับสนุนเรื่องงบประมาณ แนวทางที่ 2) การจัดให้มีถังรองรับขยะมูลฝอยชนิดมีฝาปิดและแยกตามชนิดต่าง ๆ ให้มีจำนวนพอเพียง และสะดวกในการทิ้งของนักเรียน แนวทางที่ 3) สร้างโรงเรียน เก็บขยะมูลฝอย แนวทางที่ 4) แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ดูแลรับผิดชอบแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย (3) ด้านการแปรรูปขยะมูลฝอย มีแนวทางดังนี้ แนวทางที่ 1) สอดแทรกความรู้ เรื่องขยะมูลฝอย และการแปรรูปของขยะมูลฝอย ให้เกิดประโยชน์ในชั่วโมงเรียน แนวทางที่ 2) จัดตั้งธนาคารขยะ นำขยะไปขายเป็นรายได้เสริม แนวทางที่ 3) จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ แนวทางที่ 4) ส่งเสริมการประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ (4) ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย มีแนวทางดังนี้ แนวทางที่ 1) ส่งเสริมให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอย แนวทางที่ 2) สร้างเตาเผาขยะมูลฝอย แนวทางที่ 3) การแยก ขยะมูลฝอยก่อนทำลาย แนวทางที่ 4) ทำการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการเผาหรือฝังกลบทุกวันหลังเลิกเรียน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อรทัย จิตไธสง (2564) ที่ทำการศึกษา แนวทางการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือนบริเวณพื้นที่เทศบาลตำบลนาอาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า แนวทางการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือนค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, $S.D=1.04$) พบว่าในระดับมากที่สุด คือ ประชาชนทุกคนควรตระหนักถึงปัญหาขยะอินทรีย์ที่เกิดขึ้นและช่วยกันแก้ไขปัญหาเรื่องขยะอินทรีย์โดยเริ่มที่ต้นทาง ควรจัดการขยะอินทรีย์โดยวิธีการทำปุ๋ยหมัก การนำเศษอาหารที่เหลือจากการบริโภคสามารถนำไปเป็นอาหารสัตว์ได้ ตัดป้ายประชาสัมพันธ์หรือรณรงค์เรื่องการจัดการขยะอินทรีย์ที่ถูกต้องวิธีในบริเวณพื้นที่ชุมชน ทำสถานที่ทิ้งขยะอินทรีย์ในชุมชนของท่านเพื่ออำนวยความสะดวก

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะของผู้สูงอายุต่อการจัดการขยะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูหลวง อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=3.84$, $S.D.=0.89$) เมื่อวิเคราะห์รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุดคือ ขยะประเภทขวดพลาสติกหรือขวดแก้วนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ และองค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดเตรียมภาชนะสำหรับรองรับขยะที่คัดแยกประเภทขยะรีไซเคิลในที่สาธารณะ ส่วนค่าเฉลี่ยระดับน้อยคือ การคัดแยกขยะสร้างความสะดวกในการจัดการขยะของชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยครั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลภูหลวงมีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของการคัดแยกขยะ มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีการนำขยะรีไซเคิลที่ผ่านการคัดแยกมาประดิษฐ์เป็นของใช้ในชีวิตประจำวันที่สามารถสร้างรายได้หรือจำหน่ายเช่น ตะกร้าจากถุงกาแฟ กระถางปลูกต้นไม้จากยางรถยนต์ การทำดอกไม้จันทน์

จากกระตาดหน้าเดียว สำหรับแนวทางการจัดการขยะของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.25, S.D.=0.82$) เมื่อวิเคราะห์รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด คือ ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอจัดหาพื้นที่ในการกำจัดขยะที่เหมาะสม องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอควรมีถังขยะ/ภาชนะรวบรวมขยะให้เพียงพอและกระจายให้ทั่วถึงในพื้นที่ชุมชน ต้องการให้มีผู้รับซื้อของเก่ามารับซื้อขยะที่ขายได้ถึงบ้านเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะมากขึ้น และให้มีการนำเอาขยะประเภทพลาสติก แก้ว ไม้รีไซเคิล เพื่อแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ ผลการวิจัยครั้งนี้้องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอควรมีการจัดหาพื้นที่ในการกำจัดขยะที่เหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้มีการใช้ถุงผ้า/ตะกร้า เวลาไปซื้อของหรือไปจ่ายตลาด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรมีการจัดหาพื้นที่ในการกำจัดขยะที่เหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้เห็นประโยชน์และคุณค่าของการคัดแยกขยะ รวมทั้งรณรงค์ให้มีการใช้ถุงผ้า/ตะกร้า เวลาไปซื้อของหรือไปจ่ายตลาด และจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาแนวทางในการจัดการขยะของเยาวชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2564). E-book รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564. แหล่งที่มา :

<https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2022/08>. สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2566.

กรวิภา สุทธิ. (2552). แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก.

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและประเมินผลโครงการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

เกรียงศักดิ์ แก่นล่อ. (2547). ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสูงเนิน. การศึกษาค้นคว้าอิสระ

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชาญวิทย์ ถิ่นเรศ. (2553). สภาพ ปัญหา และความต้องการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลช้างมิ่ง

อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ฉลิลดา เนียมมณี และเกศศิริ ปันธุระ. (2549). รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตดินแดง

กรุงเทพมหานคร. สถาบันวิจัยและพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ทรงชัย บุญทวงศ์. (2564). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมืองชลบุรี

จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

นพพรธรรพ อุทโย. (2552). บทบาทของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชน การศึกษา ศาสนาและ

วัฒนธรรมประเพณี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย,

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ประพจน์ สัมพันธ์แก้ว. (2553). แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านค้อ อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู.

วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ประภาพร แก้วสุกใส. (2549). การศึกษาเพื่อหาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กร.

วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริทิพย์ ชาติพล. (2552). การพัฒนาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในโรงเรียนบ้านโนนลาน อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น.

วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สรวิทย์ โพธิ์ศรี. (2560). ความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาและบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

สุธิพงษ์ อินทนู. (2562). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ, มหาวิทยาลัยพะเยา.

องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ. (2558). แผนพัฒนา 4 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ. สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลภูหอ, เลย.

อรทัย จิตใจสง. (2564). แนวทางการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือนบริเวณพื้นที่เทศบาลตำบลนาอาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย.

ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings) การประชุมวิชาการระดับชาติราชภัฏเลยวิชาการ ครั้งที่ 7 ประจำปี พ.ศ. 2564 “ความท้าทายทางการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสังคมท้องถิ่นวิถีใหม่”, หน้า 1566 – 1572. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.